

227726 - در حالی که کفاره قسم بر عهده اش بوده از دنیا رفته است

سوال

اگر شخص در حالی که کفاره سوگند بر عهده اش بوده از دنیا برود خویشاوندان او چه وظیفه ای دارند؟

پاسخ مفصل

اگر مسلمانی در حالی از دنیا برود که کفاره قسم بر عهده اش باشد بر اولیای او (وارثانش) واجب است که کفاره را پیش از تقسیم ارث از مال او بردارند. کفاره سوگند آزاد کردن یک برده، یا غذا دادن به ده بینوا یا لباس دادن به آنهاست. برای تفصیل بیشتر سوال شماره (45676) را ببینید.

آنان باید ارزان ترین مورد - که هم اکنون غذاست - را ادا کنند زیرا اکنون حق وارثان به این مال تعلق گرفته و زیاده روی در ادای کفاره به وارثان زیان می زند مگر آنکه راضی باشند.

در «مغنی المحتاج» (۶/۱۹۲) آمده است:

«هرکس بمیرد در حالی که کفاره ای بر عهده اش باشد واجب است که از مال به جا گذاشته اش آنچه ارزانتر است پرداخت شود.»

اما اگر میت فقیر باشد و مالی به جا نگذاشته باشد کفاره واجب برای او سه روز روزه گرفتن است که مستحب است ولی او به جایش روزه بگیرد و همینطور می تواند برای هر روز به یک مسکین غذا دهد.

از علمای انجمن دائم پرسیده شد:

مردی از دنیا رفته در حالی که روزه ده روز از رمضان بر عهده اش بوده است. او در شوال شفا یافت اما برای قضای روزه هایش سهل انگاری کرد، در این حالت آیا ولی او می تواند به جایش روزه بگیرد یا آنکه روزه گرفتن ولی تنها مخصوص نذر و کفاره است؟

آنان پاسخ دادند:

«برای ولی او مشروع است به تعداد روزهایی که روزه نگرفته به جایش روزه بگیرند؛ زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می فرماید: **«هرکس بمیرد و روزه ای بر عهده اش باشد، ولی اش به جای او روزه می گیرد»** و این حدیث عام است و روزه رمضان و روزه نذر و روزه کفاره را بنابر قول صحیح در بر می گیرد» (فتاوی اللجنة الدائمة: ۹/۲۶۳).

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می گوید:

«کفاره در قتل اشتباه، واجب است... و اگر کسی که کفاره‌ای بر عهده اوست بمیرد و کفاره ندهد، ولی او به به جایش باید به شصت بینوا غذا بدهد، زیرا این جایگزین روزه‌ای است که توانایی‌اش را نداشته و اگر در روزه رمضان به جایش غذا دهد بهتر است» (مجموع الفتاوی: ۳۴ / ۱۷۰).

شیخ عبدالله الطیار - حفظه الله - می‌گوید:

«کسی که بمیرد و کفاره سوگندش را نداده باشد آیا برای ولی او مشروع است که به جایش کفاره سوگند بدهد؟

پاسخ: علما درباره این حکم اختلاف کرده‌اند، اما صحیح - والله اعلم - آن است که لازم است ولی او از مالش کفاره او را بدهد، پس اگر شخص فوت کرده مالی داشته باشد واجب است که با غذا دادن یا لباس دادن یا آزاد کردن برده کفاره‌اش داده شود، و اگر مالی نداشت بنابر سخنان علما ولی او یا دیگری به جایش روزه بگیرند، اما اینکه این کار بنابر وجوب است یا مستحب است؟ در این باره علما اختلاف کرده‌اند.

والله اعلم